

Beleidsplan 2024-2026
Kanjertaining – sociaal gedrag

CBS De Zaaier – Nieuwleusen

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Doelstellingen.....	4
De Kanjertraining en de petten	5
De Kanjerthema's.....	8
De Kanjermaterialen.....	10
In elke groep	11
Wat ouders van de leerkrachten mogen verwachten	12
Wat verwacht de school van de ouder?.....	13
Preventief handelen	14
Grensoverschrijdend gedrag	15
Escalatieladder leerling – ouder - leerkracht.....	17
Ongewenst/agressief gedrag van een leerling	17
Ongewenst/agressief gedrag van ouders.....	18
Ongewenst/agressief gedrag van leerkrachten	18

Inleiding

Voor u ligt het beleidsstuk Kanjertraining. Dit beleidsstuk geeft u zicht op wat we doen op school en waar we voor staan.

Kanjertraining is meer dan een lesmethode. Het is een methodische aanpak van de sociaal emotionele ontwikkeling van het kind en het pedagogisch handelen van de leerkracht. Onze school wil een leefgemeenschap zijn waarin kinderen zich veilig voelen, leren samenwerken en zich positief kunnen ontwikkelen.

We werken hieraan door:

- de leerlingen te leren zichzelf te presenteren, zich voor te stellen;
- de zelfstandigheid van de leerling bevorderen;
- het bevorderen van de zelfredzaamheid;
- het komen tot samenwerking;
- vriendschappen leren aangaan, onderhouden en behouden;
- het leren omgaan met emoties, die van jezelf en een ander;
- het leren kiezen en daarvoor verantwoording dragen;
- het aanleren van een kritische houding, kritiek kunnen geven en ontvangen;
- ja en nee kunnen zeggen, opkomen voor jezelf;
- je mening vertellen (maar niet altijd);
- het bijbrengen van verwondering en verantwoordelijkheid voor mens, natuur en milieu;
- het aanleren van respect voor het anders zijn;
- leren vragen stellen/belangstelling tonen, proberen een ander te begrijpen;
- leren antwoord te geven/vertellen, laat je begrijpen door een ander;
- leren vertrouwen te hebben in de toekomst, in elkaar en geloven in eigen kunnen;
- leren stoppen met treiteren;
- leren uit slachtofferrollen te stappen en het heft in eigen hand te nemen.

Op school werken we met behulp van de lessen en oefeningen van de Kanjertraining aan de bovenstaande competenties. Het team heeft scholing gevolgd en is gecertificeerd.

Om de doorgaande lijn van groep 1 tot en met 8 te borgen, hebben we de lessen en de oefeningen van de Kanjertraining gekoppeld aan de doelen van de leerlijn 'Sociaal gedrag' van de CED.

*Daar waar we in dit beleid wordt gesproken over ouders, bedoelen wij ouder(s) en/of verzorger(s).

Doelstellingen

Het doel van de Kanjertraining is de sfeer in de klas goed te houden (preventief), of te verbeteren (curatief).

Als de lessenreeks curatief wordt gegeven, dan willen we aan het einde van de lessenreeks dat de leerlingen een betere band hebben gekregen met elkaar/met de leerkracht en zich prettig voelen in de klas.

Subdoelen zijn:

- bevordering van vertrouwen en veiligheid in de klas;
- versterking van sociale vaardigheden bij de leerlingen;
- beheersing door leerlingen van verschillende oplossingsstrategieën in conflicten;
- bewustwording van eigenheid bij de leerlingen. 'Ik doe mij niet anders voor dan ik werkelijk ben';
- verantwoordelijkheid nemen;
- bevordering actief burgerschap en sociale integratie.

De Kanjertraining is een trainingsprogramma waarin veel ruimte is voor de autonomie van het kind. De ervaring leert dat nagenoeg alle kinderen zich autonoom en authentiek willen ontwikkelen op een positieve manier. Daarbij is niet alleen een goede pedagogische relatie met de leerkracht een vereiste, maar ook een veilige sfeer in de klas, zodat de kinderen tot hun recht kunnen komen.

De Kanjertraining en de petten

'Je laat gedrag zien, je bent het niet'

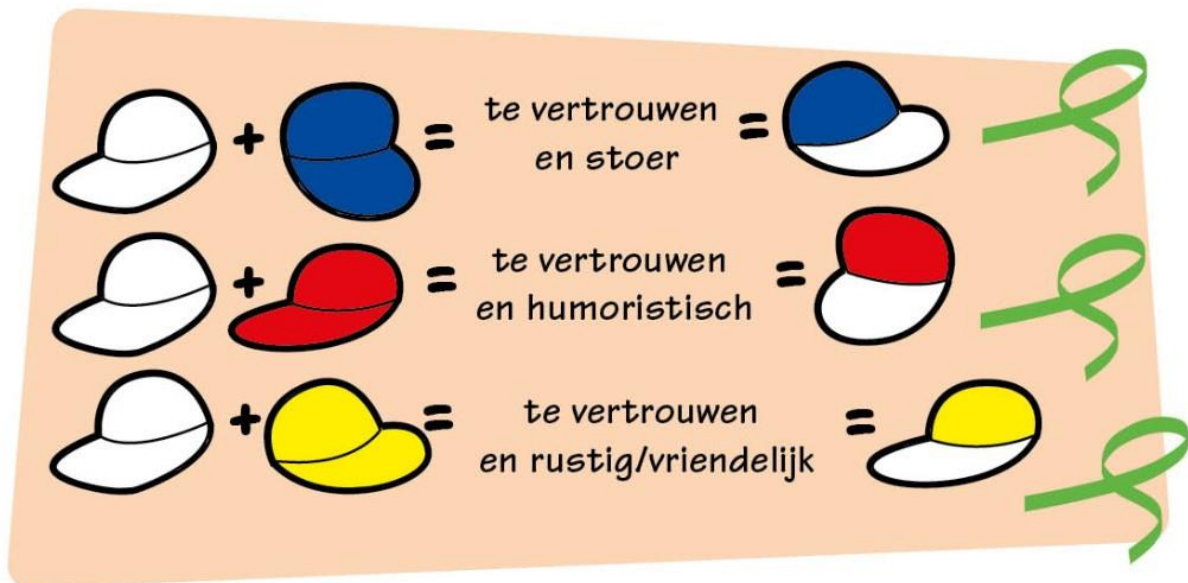
De Kanjertraining heeft als uitgangspunt dat 'de gele pet', 'de rode pet', en 'het blauwe petje' wantrouwend staan ten opzichte van de ander. Daarin verschillen zij niet. Wel verschillen zij in hun uitingsvorm (te stiller; te vrolijk/maf; te agressief). Deze negatieve gedragshouding wijzigt zich als wordt aangesloten op 'de witte pet'. Met behulp van 'de witte pet' kan bij kinderen negatief gedrag worden omgezet naar positief gedrag. Door hieraan te herinneren: 'Doe als de witte pet' helpen we het kind zich te hervinden in positieve zin.

De petten geven aan welk gedrag iemand wel of niet laat zien.

'Een kind is niet zo' maar we vragen aan een kind 'Hoe doe jij op dit moment?'

'Welke kleur pet heb je op als je zo doet?' 'Zou je willen doen als de witte pet?' 'Hoe doet de witte pet, denk je?'

We zetten een kind nooit een pet op het hoofd met de toevoeging: 'Zet jij de blauwe pet maar op. Want je doet zo onaardig!' Wel kunnen situaties in een toneelstukje met behulp van de petten worden uitgespeeld. Dan zetten kinderen wel een pet op, maar dan spelen zij een rol.

Het doel van de petten van de Kanjertraining is de kinderen te leren op een goede manier voor zichzelf op te komen en aan te geven wat ze wel en niet prettig vinden.

Niet iedereen op school kan je vriend of vriendin zijn en dat is goed. Wel leren we respectvol met elkaar om te gaan en we leren dat je met de ander moet kunnen samenwerken.

Via de Kanjertraining willen we sociaal vaardig gedrag stimuleren en sociale problemen zoals pesten, conflicten, uitsluiting en sociaal terug getrokken gedrag voorkomen of verminderen. Mensen hebben het verlangen erbij te horen. Erbij horen vergt bepaalde sociale vaardigheden die het ene kind beter gebruikt dan het andere.

Met de Kanjertraining willen wij de kinderen de sociale vaardigheden leren die nodig zijn om opgenomen te worden in de groep.

Het doel van de Kanjertraining op onze school is de sfeer in de groep goed te houden (preventief), of te verbeteren (curatief).

We leren de kinderen positief over zichzelf en de ander te denken.

We leren de kinderen om op gepaste wijze af en toe ergernissen naar elkaar uit te spreken. Niet om elkaar te veroordelen maar met het doel van elkaar te leren.

In de hogere groepen leren we kinderen om te gaan met kritiek zodat ze weerbaarder worden. Ook leren we kinderen hun eigen mening te geven (daarvoor is allereerst zelfvertrouwen nodig).

Voor dit alles is een goede sfeer in de groep nodig. Een sfeer waarbij er sprake is van onderling vertrouwen.

Daarbij blijft de basis: niemand speelt de baas, we hebben plezier met elkaar en je bent of blijft niet zielig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school 'de baas/het gezag' en ouders zijn dat thuis.

Om dit te bewerkstelligen gaan we uit van de onderstaande Kanjerafspraken:

- we helpen elkaar;
- we vertrouwen elkaar;
- we spelen niet de baas;
- we lachen elkaar niet uit;
- we blijven niet zielig;
- we hebben respect voor onszelf, medeleerlingen, ouders, leerkrachten en spullen.

De Zaaier wil dat de kinderen zich op school veilig en prettig voelen, leren samenwerken en zich positief ontwikkelen.

We werken aan de volgende punten:

- wij leren de kinderen op een respectvolle, plezierige en veilige manier met elkaar om te gaan;
- wij bevorderen zelfbeheersing en zelfvertrouwen;
- wij voorkomen agressie en meeloopgedrag;
- wij geven de kinderen handvatten zodat ze leren om te gaan met de samenleving;
- wij stimuleren de ouders daarin ook hun rol op te pakken;
- Wij leren kinderen bij conflicten een oplossing te zoeken die goed is voor henzelf maar ook goed voor de ander.

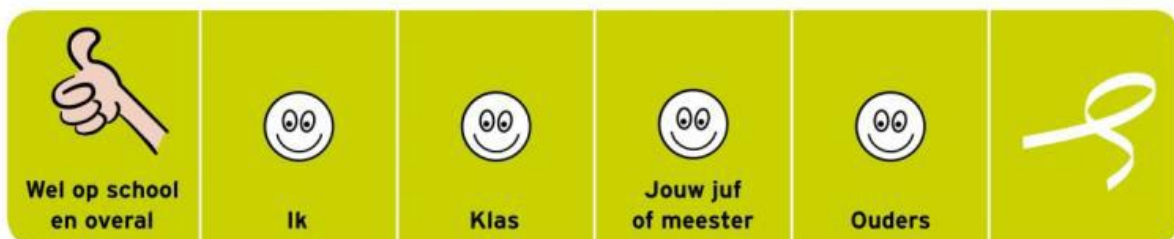
Wij nemen het overzicht van de smileys als uitgangspunt:

Het is prima dat jouw vrienden het leuk vinden wat jij bedenkt en doet, maar als de rest van de klas dat niet leuk vindt, evenals jouw juf of meester en jouw ouders dan gaan we dat niet doen op school'.

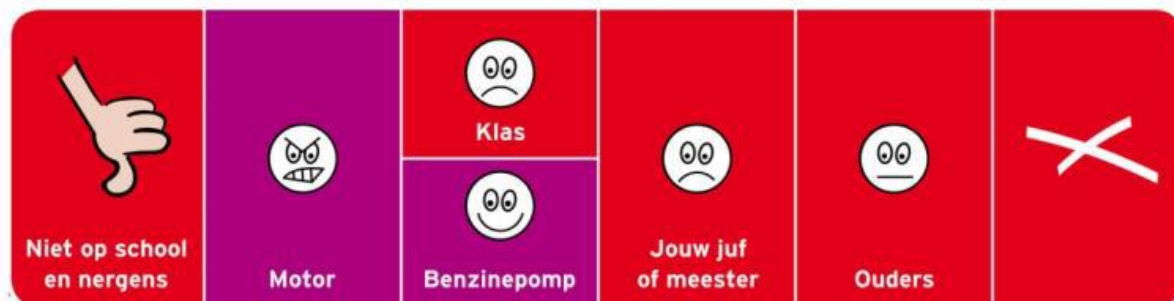
Je blijft fatsoenlijk en je laat je niet bepalen door je uitdager(s):
'Geef geen benzine aan vervelend lopende motortjes'.

Mocht een leerling zich niet willen houden aan de eenvoudige afspraken zoals weergegeven in de smileys, dan wordt dat met de ouders van het betreffende kind besproken. In dit gesprek wordt ervan uitgegaan dat de ouders met de leerkrachten willen meedenken om een oplossing te zoeken die goed is voor het eigen kind, andere kinderen, de leerkracht, de school en de buurt.

Dit doen we wel

Dit doen we niet

Kinderen die veel Kanjergedrag vertonen voelen zich gelukkig en sociaal geaccepteerd.

Tips voor de kinderen

1. spreek met respect over je ouders. Uiteindelijk bepalen jouw ouders wat wel en niet kan;
2. spreek met respect over je school. Uiteindelijk bepalen de leerkrachten wat wel en niet kan op school;
3. spreek met respect over je klasgenoten. Beheers jezelf. Blijf fatsoenlijk. Daar kom je het verst mee. Je juf/meester is jouw aanspreekpunt als dit moeilijk voor je is;
4. spreek met respect over jezelf. Ook jij mag er zijn. Als je daaraan twijfelt, spreek hierover met je ouders en/of je juf/meester;
5. beheers je op social media. Gedraag je.

De Kanjerthema's

In de Kanjertraining komen ieder jaar de volgende thema's aanbod:

1. Jezelf voorstellen
De leerlingen leren zich op een goede manier voorstellen, rechtop staan, oogcontact maken en duidelijk praten. Zo stralen ze zelfvertrouwen uit.
2. Complimenten geven en ontvangen
De leerlingen leren goed over zichzelf te kunnen denken door complimenten te leren ontvangen, maar ook een ander een goed gevoel te geven door te complimenteren.
3. Gevoelens
De leerlingen leren gevoelens te (h)erkennen en adequaat te uiten. Alleen zo kun je leren rekening te houden met elkaar en goed te zijn voor jezelf.
4. Leren nee te zeggen
De leerlingen leren vanuit wederzijds respect voor zichzelf op te komen. Ze doen niet mee aan rottigheid en leren hier nee tegen te zeggen.
5. Belangstelling tonen
De leerlingen leren te luisteren naar elkaar, vragen te stellen waardoor er meer begrip ontstaat voor verschillen.
6. Samenwerken
De leerlingen leren samen te spelen, samen te werken en elkaar te vertrouwen. De kanjerregel: we vertrouwen elkaar en we helpen elkaar, speelt hierin een belangrijke rol.
7. Vriendschap en kritiek
De leerlingen bespreken in dit thema wat echte vrienden doen, hoe vriendschap ontstaat en wat je ervoor moet doen om de vriendschap te behouden.
8. Met kritiek omgaan
De leerlingen leren in dit thema van kritiek een wens te maken zodat de ander een tip krijgt in plaats van een trap. Doordat kinderen dit leren ontvangen en horen hoe ze zich beter kunnen gedragen, maakt dat ze met respect tegemoet komen aan de ander.
9. Het is goed dat ik er ben
De leerlingen leren trots te worden op iets wat ze doen, wat ze kunnen en betekenen voor anderen.

Vertrouwen

- Je ervan bewust zijn dat bijna alle klasgenoten zich sociaal willen gedragen
- Gedrag van anderen niet-vijandig interpreteren: kijken met vertrouwen naar anderen
- Vertrouwen hebben in jezelf
- Vertrouwen hebben in anderen
- Vertrouwen hebben in een goede afloop/oplossing/afwikkeling
- Kunnen laten zien dat je een te vertrouwen persoon wilt zijn
- Weten hoe je je kunt gedragen als iemand die te vertrouwen is
- Weten dat mentaliteit invloed heeft op je gedrag: handelen vanuit de wereld van vertrouwen of de wereld van wantrouwen en angst (zie ook status en zelfwaardering en groepsdruk)
- Kunnen deelnemen aan oefeningen en spelvormen die een beroep doen op onderling vertrouwen

Persoonlijke ontwikkeling

Deze thema's zijn gericht op de ontwikkeling van zelfbewustzijn, identiteit, eigen kwaliteiten en mogelijkheden en het ontwikkelen van vaardigheden hierbij.

- Autonomie
- Jezelf zijn
- (verbaal) ruimte innemen
- Coping (petten)
- Gezond gedrag
- Uitdaging
- Jezelf voorstellen
- Zelfbeeld
- Zelfbeheersing

Emotionele ontwikkeling

Deze thema's zijn gericht op het bewust ervaren van en grip krijgen op emoties, gevoelens, gedachten en behoeften.

- Emotieregulatie
- Eerlijkheid
- Gevoelens
- Gedachten
- Eenzaamheid
- Somberheid
- Duidelijkheid
- Verbondenheid

Relationele ontwikkeling

Deze thema's zijn gericht op de verhouding van de leerling met anderen, vanuit het perspectief van de ander kunnen kijken op het kunnen ontwikkelen en in stand houden van positieve relaties met anderen.

- Belangstelling tonen
- Normen en waarden
- Rekening houden met elkaar
- Helpen
- Feedback geven en ontvangen
- Meningsverschillen en conflicten
- Vriendschap
- Grenzen aangeven

Groepsontwikkeling

Deze thema's zijn gericht op de (positieve) inbreng van de leerling in de groep en op het gedrag dat tot stand komt in relatie en interactie met anderen in een groep.

- Status en zelfwaardering
- Rust in de klas
- Motor en benzinepomp
- Groepsdruk
- Samenwerken en samenspelen
- Plagen en pesten
- Internet
- Respect
- Groepsgevoel

De thema's zijn ook uitgewerkt in een schema waarin te zien is in welke leskernen de thema's voorkomen. Deze is te vinden op KanVAS -> 'materiaal' -> 'implementatie/borging' -> 'schema lesthemas'

De Kanjermaterialen

De Kanjermethode werkt thematisch. Er wordt gebruik gemaakt van boeken, vertrouwensoefeningen en energizers. De methode heeft een aanbod voor de onder-, midden-, en bovenbouw.

Titel boeken	Groep
Knieboek 'Max en het dorpje'	Groep 1/2
Boek 'De vogel'	Groep 3
Knieboek 'Max en de klas' Werkboek 'Max en de klas'	Groep 4
Knieboek 'Max en de zwerver'	Groep 5
Kanjerwerkboek deel 1	Groep 6
Kanjerwerkboek deel 2	Groep 7
Kanjerwerkboek deel 3	Groep 8

Overige materialen
Handleiding Kanjertraining
99 Kanjerspelletjes en Kanjerklappers
Conflictbeheersing op school
Kanjerboek voor ouder, leerkrachten en stagiairs
Posters voor de verschillende bouwen
4 petten per groep
Petjes voor handpoppen
Kanjerkaarten

In elke groep

Elke week wordt er 45 minuten Kanjertraining gegeven binnen de groep.

Materiaal

Zichtbaar in iedere groep zijn:

- de vier petten
- de posters van de Kanjertraining.
- de klassenregels; deze worden aan het begin van elk schooljaar met de leerlingen afgesproken.
- de werkdoelen uit de leerlijn 'sociaal gedrag'
- Tijdens de Kanjerles: 'Pettenreflectie'.

Klassenmap

- Klassenregels
- Adviesplanning Kanjertraining (per jaargroep)

Kanjeradviesstelsel

-zie toetskalender. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd.

-Vragenlijst sociale veiligheid vanuit WMK wordt om het jaar ingevuld door kinderen, ouders en personeel.

Pedagogisch handelen van de leerkracht

De leerkracht:

- toont begrip en respect naar de leerlingen.
- durft vertrouwen te geven, heeft hoge verwachtingen van de kinderen.
- durft naar zijn eigen functioneren te kijken.
- durft de controle uit handen te geven, als de situatie dit toelaat.
- is consequent met duidelijke regels en grenzen.
- corrigeert opbouwend en geeft tips.
- bevordert de zelfstandigheid.
- zorgt voor een rustige en veilige sfeer.
- geeft complimenten.

Scholing leerkracht

- het personeel met een vast contract volgt of heeft de basiscursus van de Kanjertraining gevolgd;
- personeel met een tijdelijk contract langer dan een jaar, volgt eveneens de basiscursus van de Kanjertraining
- na het behalen van de basiscursus neemt een ieder deel aan de tweejaarlijkse herhalingscursus;
- tijdelijk personeel en stagiairs mogen officieel geen Kanjertraining geven. Er wordt wel van hen verwacht dat ze kennis nemen van het beleidsplan en ook handelen zoals hierin beschreven staat;

Wat ouders van de leerkrachten mogen verwachten

1. Voorbeeldgedrag

De leerkracht

- gaat respectvol om met uw kind en met u als ouder.
- gaat respectvol om met de leerkrachten onderling. Zij zijn model. Een goed voorbeeld doet goed volgen.
- weet twee gedragstalen te spreken. De ene gedragstaal sluit aan op de straatcultuur (= directief: duidelijk, helder en grens stellend), de andere gedragstaal sluit aan op de wereld van wederzijds respect (richt zich op het geven van inzicht). Het voorbeeldgedrag van de leerkracht nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.
- gaat bij een probleem oplossingsgericht aan de slag. Zeurgerichte of wraak- en haatgerichte reacties vinden geen voedingsbodem bij de leerkrachten. De leerkrachten hebben u nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor uw kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.

2. Correcte reactie van de leerkracht op excuus van kinderen voor hun wangedrag.

Oplossingsgericht en refererend aan de kanjerafspraken.

De leerkracht gaat ervan uit dat mensen, dus ook kinderen, elkaar niet dwars willen zitten. Kinderen hebben niet de bedoeling om vervelend te doen. In een conflict wordt daarom gevraagd naar de bedoelingen van het kind. 'Is het jouw bedoeling om mij zo boos te maken? Is het niet jouw bedoeling? Doe dan anders. Is het wel jouw bedoeling, dan heb je nu een probleem, want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier'.

3. Correct antwoord van de leerkracht op misdragingen van ouders

- Een gesprek met ouders wordt oplossingsgericht gevoerd.
- Er wordt met respect over elkaars kinderen en opvoeding gesproken.
- Er wordt met respect over de medewerkers van school gesproken.

Wat verwacht de school van de ouder?

Het oplossen van conflicten tussen kinderen is zelden een probleem als op basis van het voorgaande met elkaar wordt overlegd.

Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

1. ouders bewaren hun zelfbeheersing.

Ouders hebben niet het recht om andermans kind, een andere ouder of een leerkracht verbaal of fysiek te benaderen.

2. ouders spreken in positieve zin over andermans opvoeding en andermans kind.

Dat doet de school ook over de kinderen.

3. als ouders zich zorgen maken om het welzijn van hun kind, of het welzijn van andermans kind, dan overlegt de ouder met de leerkracht.

Uitgangspunt daarbij is dat ouders in gesprek gaan met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor de ouders en het kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De leerkracht is hierin de medestander van de ouders.

4. ouders kennen het verschil tussen overleg waarin zorg wordt gedeeld/een oplossing wordt gezocht en kwaadsprekerij/achterklap.

5. ouders onthouden zich van kwaadsprekerijen op internet.

Preventief handelen

Met behulp van de Kanjerlessen werken we preventief. Kernpunten in de aanpak:

1. de Kanjerafspraken;
2. denk goed over jezelf en de ander;
3. pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders;
4. denk oplossingsgericht;
5. geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt;
6. wij maken onderscheid tussen onvermogen en onwil;
  - 6a. is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor;
  - 6b. is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overal rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook “de eigen gang” mag gaan;
7. hulp in de vorm van een maatje/buddy/tutor (bemiddeling);
8. duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan;
9. bij grensoverschrijdend gedrag geeft de leerkracht via de smiley poster aan wat hij ziet. Hij vraagt: Is het je bedoeling dat...'. Is het antwoord 'Nee'? 'Oké, dan moet het gedrag stoppen'.

Op school trainen we de kinderen met behulp van de onderstaande vragen.

Kom je naar gedrag tegen? Zeg en doe dan dit:

1. Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag. Ik vind het vervelend dat je dit (schelden, achterna roepen, slaan enz.) doet;
2. Wil je er niet mee stoppen? Meen je dat?
3. Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouders op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas (je laat je niet bepalen door een vervelend persoon), je doet als de witte pet.
4. Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maak een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van pesters af.
5. Zorg ervoor dat je zelf geen benzine geeft. Ga je reageren dan wordt het alleen maar erger.
6. Stopt het niet? Ga naar je juf of meester.

Grensoverschrijdend gedrag

Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag kan op verschillende manieren plaatsvinden: verbaal, fysiek, materieel. Het kan bijvoorbeeld gaan om pesten, agressief gedrag, spullen kapot maken of stelen, discriminatie en seksuele toenadering of –intimidatie. Het gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die er mee wordt geconfronteerd ervaart het als ongewenst en onaangenaam.

Elke situatie van grensoverschrijdend gedrag staat op zichzelf en vraagt een eigen afweging en aanpak. Wat bij de ene persoon goed werkt, werkt bij een ander persoon averechts. Toch zijn er vuistregels te creëren.

Een school is een plek om te leren, daar is het veilig. Binnen de school ligt de nadruk op vertrouwen. Dat kan alleen bestaan als er gezag is. De smileyposter geeft hiervoor een duidelijk kader: het moet goed zijn voor jou en de ander. In de Kanjertraining gaan we er vanuit dat iedereen het goede wil doen, maar het gaat soms wel eens mis.

Fysieke veiligheid in gevaar?

Als een kind of ouder grensoverschrijdend gedrag vertoont, is het eerste wat van belang is: Is de fysieke veiligheid in het geding van de leerkracht, het kind of de omstanders?

Voorbeelden zijn: schaar gooien door de klas, met een mes dreigen, agressie, dreigen met een waakhond loslaten, kinderen dreigen thuis of elders op te zoeken etc.

Wanneer de fysieke veiligheid op school in gevaar is gaan we niet eerst begrijpen en rustig in gesprek, het is dan een kwestie van handelen en grenzen stellen. Veiligheid staat voorop. Een optie is dat de leerkracht met de hele klas de ruimte verlaat. De leerkracht stuurt een andere volwassene naar het kind toe om het kind tegen zichzelf te beschermen.

Het heeft altijd de voorkeur om van kinderen af te blijven als leerkracht. Indien er echter geen alternatief is, is het ook de plicht om in te grijpen om gevaar te voorkomen. Dus vechtende kinderen uit elkaar halen nadat je duidelijk hebt gezegd: Uit elkaar nu!

Denk bij schade ook aan herstelrecht:

Voorbeelden:

- Fysiek iets aangedaan: knuffel geven
- Iets stuk gemaakt: koop een nieuwe
- Uitgescholden: excuusbrief schrijven
- Weglopen: tijd inhalen
- Racisme: werkstuk maken over tweede wereldoorlog

Bij fysieke onveiligheid is er een nagesprek met de ouders van de leerling. Daarbij gaan we op zoek naar is hier sprake van onwil of onmacht? In beide gevallen verwachten we echter dat ouders het gedrag ondubbelzinnig afkeuren.

Wat als ouders een andere opvatting hebben over gedrag dan de school?

Ouders vinden dat hun kind het recht heeft om agressief voor zichzelf op te komen. Het kind mag zich onfatsoenlijk gedragen ten koste van andere kinderen, leerkrachten, ouders of de school. Kortom, de rode kant van de smileyposter wordt goedgekeurd door de ouders.

De directie gaat in gesprek met de ouders. Onderstaande kanjerregels komen aan de orde:

- we hebben respect voor de regels die u thuis hanteert, daar bent u immers de baas;
- op school hebben wij aanvullende regels, deze bepalen wij;
- indien u kiest voor onze school, verwachten wij dat u tegen uw kind zegt dat hij zich op school aan de schoolregels houdt;
- wilt u ons helpen? Als alle kinderen voor zichzelf opkomen op de manier die u wenst, dan kan ik de veiligheid niet garanderen op school. Dat is mijn taak als directie;
- Als u niet wilt dat uw kind zich aan de schoolregels houdt, is er geen plek meer op deze school en moet u zoeken naar een school die beter aansluit bij uw wensen. Tot die tijd wordt er een passende oplossing gezocht die recht doet aan de situatie. De directeur-bestuurder wordt hierover geïnformeerd.

Laat de leerling ondanks de interventies, structureel grensoverschrijdend gedrag zien, dan komen we in een situatie van schorsen c.q. verwijderen binnen de grenzen van de leerplichtwet.

Escalatieladder leerling – ouder - leerkracht

Ongewenst/agressief gedrag van een leerling

• **Stap 0: Lichte overtredingen**

- Deze stap geldt voor lichte overtredingen (dit ter beoordeling van de school).
- Nog voordat er sprake is van grensoverschrijdend gedrag dat de gang van zaken in de groep dermate verstoort, kan de rust en de sfeer in de groep onder druk komen te staan omdat er sprake is van 'lichte' overtredingen of een opeenstapeling daarvan.
- In eerste instantie zal de leerkracht in gesprek met de leerling aangeven dat dit gedrag niet gewenst is.
- Mocht na dit gesprek toch herhaling optreden dan wordt in eerste instantie met de ouders (en leerling) gesproken, de ouders spelen een belangrijke rol in het beheersen van gedrag.

• **Stap 1: Incidentmelding**

- Een leerling die een incident veroorzaakt of er bij betrokken is, wordt hier door een leerkracht (niet perse de eigen leerkracht) op aangesproken.
- De ouders worden op de hoogte gebracht. Bij herhaling van het incident zal stap 2 in werking worden gesteld.
- Er wordt een korte notitie in Parnassys gemaakt.
- Afhankelijk van het incident, kan er een time-out plaatsvinden. De leerling wordt buiten de groep geplaatst.

• **Stap 2: Time-out bespreken en uitvoeren**

- Bij herhaling van grensoverschrijdend gedrag (in elk geval bij twee incidentmeldingen) volgt opnieuw een gesprek met de leerling en volgt tevens contact met de ouders hierover.
- Er volgt een time-out voor één dag. Deze wordt met ouders besproken.
- Dit wordt altijd in overleg met de schoolleiding gedaan.

• **Stap 3: Time-out uitbreiden**

- Bij volharding van het grensoverschrijdend gedrag of bij zeer grensoverschrijdend gedrag wordt de time-out uitgebreid tot maximaal 3 dagen.
- De leerkracht zorgt zelf voor een "opvangplek" en voor voldoende werk dat zelfstandig kan worden gemaakt.
- Er volgt een gesprek met ouders. De mogelijkheid voor een schorsing van 1 dag tot maximaal 5 dagen wordt besproken wanneer het grensoverschrijdend gedrag zich blijft herhalen.

• **Stap 4: Schorsing**

- Bij herhaling van het grensoverschrijdend gedrag vindt in deze stap een schorsing plaats.
- De schoolleiding bespreekt de schorsing met de directie-bestuurder en leerplichtconsulent. Het schorsingsbesluit wordt genomen en gecommuniceerd door de directeur- bestuurder.
- Er volgt een gesprek met ouders. Wanneer het grensoverschrijdend gedrag zich blijft herhalen na de schorsing treedt stap 5 in werking.
- Er wordt een officiële notitie geplaatst in Parnassys.

• **Stap 5: Verwijdering**

- Uiteindelijk kan worden overgegaan tot verwijdering.
- De directie-bestuurder neemt regie over het verwijderingsbesluit en de procedure en

communiceert hierover met ouders. De leerplichtconsulent worden door de schoolleiding geïnformeerd.

- De school zoekt met de ouders naar een andere school.

Ongewenst/agressief gedrag van ouders

Het omgaan met ongewenst of agressief gedrag van ouders behoort tot de verantwoordelijkheid van de directie. Het gedrag van de ouders kan een reactie zijn op de aanpak van het gedrag van hun kind, omdat de vertrouwensrelatie tussen ouder en school is verstoord, omdat ouders niet akkoord gaan met een maatregel van de school of als reactie op het gedrag van andere kinderen naar hun eigen kind. In het omgaan met ongewenst of agressief gedrag van ouders is het noodzakelijk om de grenzen van de school duidelijk aan te geven.

Is deze grens overschreden, dan kan worden besloten tot:

- stap 1: Het geven van een waarschuwing aan de ouders middels een gesprek;
- stap 2: Het (tijdelijk) geven van een "schoolverbod" aan ouders;
- stap 3: Het verzoek aan ouders om een andere school voor hun kind te zoeken;
- stap 4: Het schorsen van de leerling.

Voorbeelden van ongewenst gedrag:

- Handtastelijkheden jegens leerlingen en leerkrachten;
- Dreigen met fysiek geweld;
- Verbaal geweld, schelden/vloeken;
- Ongepast aanspreken van andere kinderen, waarbij misbruik wordt gemaakt van de relatie "groot tegenover klein";
- Ongepast aanspreken van personeelsleden.

Ongewenst/agressief gedrag van leerkrachten

Het omgaan met ongewenst of agressief gedrag van leerkrachten behoort tot de verantwoordelijkheid van de directie. Ook de externe vertrouwenspersonen worden ingeschakeld. Het gedrag van de leerkracht kan een reactie zijn op het gedrag van een kind, een ouder of een collega, omdat de vertrouwensrelatie tussen leerkracht en betrokkene is verstoord. In het omgaan met ongewenst of agressief gedrag van leerkrachten is het noodzakelijk om de grenzen van wat de school acceptabel vindt duidelijk aan te geven.

Is deze grens overschreden, dan kan worden besloten tot:

- stap 1: Het geven van een waarschuwing aan de leerkracht.
- stap 2: Het geven van een officiële waarschuwing aan de leerkracht.
- stap 3: Het tijdelijk op non-actief zetten van de leerkracht.
- stap 4: Het verzoek aan de leerkracht om een andere werkplek te zoeken.

Voorbeelden van ongewenst gedrag:

- handtastelijkheden jegens leerlingen, ouders en collega's;
- dreigen met fysiek geweld;
- verbaal geweld, schelden/vloeken;
- ongepast aanspreken van leerlingen, ouders en collega's.

Noodzakelijk bij het handhaven van deze afspraken is:

- Registratie van het voorval in het personeelsdossier;
- Inlichten van de directie-bestuurder van de PCO-N.

Bij alles wat in dit protocol wordt vermeld is de school (of de individuele leerkracht) de instantie die het initiatief neemt tot het hanteren van de afspraken, zoals hierboven beschreven.